

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

התובעת נגה גלידות שותפות מוגבלת

נגד

הנתבע ארז נחום

פסק דין

לפני תובענה שהגישה התובעת נגה גלידות שותפות מוגבלת על דרך הגשת בקשה לביצוע שטר שזמן פירעונו 10.9.14 על סך של 2,403,594 ₪ בתיק הוצל"פ מספר 9051-11-14.

בבקשה לביצוע שטר נכתב שהתובעת אוחזת בשטר "בחתומת" (מעל המקום המיועד להשלים שם החותם לא מולא דבר – ע.ה.) ובערבות/בהסבת (מעל המקום המיועד להשלים שם הערבים או המסבים לא מולא דבר – ע.ה.) כמפורט בסעיפים ב ו – ד לבקשה". בסעיף ב מנויים שישה חייבים ובסעיף ד צוינו פרטי השטר. מעיון בשטר עולה כי עושי השטר הן מורג ייזום בע"מ, טופ פוינט השקעות בע"מ ומידף שירותי ואירוח בע"מ והערבים על פי השטר הם נחום פזית, נחום ארז ונחום תמיר.

ההתנגדות לביצוע השטר

1. הנתבע הגיש התנגדות לביצוע השטר וטען כי השטר נעשה ע"י החייבים 1-3 בתיק ונחתם ע"י ערבים 4-6, כאשר חייב 6 הינו אחיו וחייבת 4 הינה רעייתו של אחיו.
2. החייב הצהיר כי מעולם לא חתם על השטר "וברור שמעולם לא חתמתי בפני אותו אודי לוי" שבשטר אישר כי הנתבע חתם בפניו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

3. החייב הצהיר כי "החתימה המתיימרת להיות חתימתי, אינה חתימתי כלל, וזהו זיוף פשוט". עוד טען כי בכוונתו לנקוט בהליכים נגד התובעת ונגד מר אודי לוי "אם יסתבר שאכן חתם על השטר כמי שזיהה אותי כביכול, וכמי שחתם בפניו כביכול על השטר".

הדיון הראשון

4. ביום 11.5.15 התקיים הדיון הראשון בו נחקר הנתבע על תצהירו. בהסכמת הצדדים ניתנה רשות להתגונן וניתנו הוראות להשלמת הליכים מקדמיים בסדר דין רגיל.

מיצוי הליכים מקדמיים

5. מכיוון שמי מהצדדים לא הגיש בקשות מקדמיות, ביום 11.7.15 בימ"ש קבע כי ההליכים המקדמיים מוצו ונתן הוראות להגשת תצהירים.

תצהירי הנתבע

6. הנתבע הודיע כי אין בכוונתו להוסיף תצהירים לתצהיר התמיכה בהתנגדותו.

תצהירי התובעת

7. התובעת הגישה הודעה בדבר הגשת חו"ד של מומחית לכתב יד מטעמה, ביקשה כי תצהירו של מאיר שוחט מטעמה שהוגשו בתיק ההוצ"לפ ישמשו גם בהליך העיקרי והודיעה כי בכוונתה לזמן מר אודי לוי כעד מטעמה.

הדיון השני

8. לבקשת הנתבע נדחה מועד הדיון השני ונקבע ליום 20.10.15. בימ"ש התיר לנתבע בהתאם לבקשה שהוגשה לפני הדיון, להגיש חו"ד מטעמו תוך 5 ימים ממועד הדיון ומינה מומחית מטעם בימ"ש לכתב יד לצורך הכנת חו"ד.

הגשת חו"ד ע"י הנתבע

9. ביום 25.10.16 הנתבע הגיש חו"ד של מומחה לכתב יד מטעמו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

הגשת חוו"ד המומחית לכתב יד מטעם בימ"ש

10. ביום 19.2.16 הוגשה חוו"ד של המומחית לכתב יד מטעם בימ"ש והצדדים זומנו לישיבה מקדמית נוספת.

הדיון השלישי

11. ביום 9.3.16 התקיימה הישיבה השלישית ובה נקבע מועד לשמיעת ראיות וסדר חקירת העדים.

בקשה להעדת הנתבע בהתוועדות חזותית

12. ביום 15.6.16, יום לפני שמיעת הראיות, הגיש הנתבע בקשה להעידו במסגרת התוועדות חזותית עקב העתקת מקום מגוריו לאוסטרליה. בימ"ש הביע מורת רוחו מעיתוי הגשת הבקשה וקבע כי תידון בישיבה.

הדיון הרביעי

13. ביום 16.6.16 התקיימה ישיבה בה נחקרו המומחים מטעם בימ"ש ומטעם הצדדים וכן מר שוחט ומר לוי ובימ"ש הורה לצדדים להכין טיוטא של צוים לחברות המספקות למר לוי ולנתבע שירותי טלפון נייד לצורך הפקת ממצאי איכון לגבי המועד בו העיד מר לוי כי הנתבע חתם לפניו. כמו כן, הורה לנתבע להגיש תדפיס ממרשם האוכלוסין לגבי מועדי כניסתו ויציאתו לארץ.

הדיון החמישי

14. ביום 14.7.16 התקיים הדיון החמישי ובפתיחתו הגישה התובעת ממצאי האיכון של העד מטעמה מהם עלה כי לא נכח במקום ובזמן בו העיד כי החתים הנתבע. לאחר מכן התקיים דיון באי התייצבות הנתבע שהישיבה זומנה לצורך חקירתו.

הדיון השישי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

15. ביום 28.9.16 התקיים הדיון השישי ובה נדונה בקשת הנתבע לחקירתו בהתוועדות חזותית. הבקשה נדחתה, אולם בימ"ש חייב התובעת בהפקדת ערבון להבטחת הוצאות הנתבע שאמור להגיע במיוחד מאוסטרליה בשים לב לתוצאות דו"ח האיכון של העד מטעמה, דו"ח האיכון של הנתבע ותדפיס מרשם האוכלוסין שתמך בטענתו כי מתגורר דרך קבע מחוץ לישראל.

הדיון השביעי

16. ביום 1.11.16 התקיים הדיון השביעי בו נחקר הנתבע ובסופו הודיעה התובעת כי שוקלת הכנת חו"ד של מומחה מטעמה לעניין דוחו"ת האיכון. בימ"ש קצב לה פרק זמן להגשת הבקשה. התובעת הודיעה בהמשך כי לא תגיש בקשה להגשת חוות דעת של מומחה ולכן בית המשפט הורה לצדדים להגיש סיכומים בכתב.

סיכומי התובעת

17. התובעת טענה כי רשת צפופה של ראיות תומכת בעמדתה כי הנתבע הוא שחתם על שטר החוב ומנתה ראיות אלה: חוות הדעת של המומחית מטעם בית המשפט, העובדה שהנתבע עצמו מודה שבעבר הוא חתם כערב גם על שטרי חוב אחרים שנערכו על ידי החברות או עושות השטר עצמן כלפי התובעת, קריסת חוות דעת מומחה הנתבע, עדותו של הנתבע, עדותו של מר אודי לוי אשר אימת את החתימה "ועוד".

18. התובעת טענה כי אין משקל ראיתי כלשהו לפלטים שהוצגו בפני בית המשפט וכי גם אם יש להם משקל ראיתי הם לא סותרים האפשרות שמר אודי לוי והנתבע אכן נפגשו.

סיכומי הנתבע

19. הנתבע ציין כי מדע הגרפולוגיה אינו מדויק, כפי שעולה מחו"ד שהוגשו ע"י המומחית מטעם התובעת והמומחית מטעם בימ"ש, כאשר האחרונה מציינת כי "קיימת סבירות" בלבד שהנתבע חתם על שטר החוב. כמו כן טען כי חקירת הנתבע על חמש דוגמאות חתימה שבחרה התובעת "לא הניבה דבר וחצי דבר".

20. הנתבע חלק על הביקורת שנמתחה ע"י התובעת לגבי מימצאי האיכון וסקר פסיקה עניפה בעניין זה תוך מתן דגש לפסיקה בתיקים פליליים. עוד נטען כי גם אם היה מוכח שהנתבע חתם, התובעת לא ביססה סכום התביעה בתעוד כלשהוא, לא הציגה כרססת ובמהלך החקירה התברר שחלק מהסכום נגבה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

סיכומי תשובה

21. התובעת טענה בסיכומי התשובה כי גרסת הנתבע לפיה חתימתו זויפה "קרסה קולוסלית". התובעת שבה ומתחה ביקורת על עדותו של הנתבע והעובדה שלא הוגשה תלונה למשטרה וטענה כי "אין התייחסות רצינית לעדויות המומחים- ויש שתיקה רועמת ביחס לקריסת חו"ד ה"מומחה חגג". כמו כן נטען שאין התמודדות גם עם הטענה שאפילו האיכונים הם אמת – נקל להוכיח מפגש בין העד מטעם התובעת לבין הנתבע.
22. לעניין העדר תיעוד לסכום בו מולא השטר, נטען כי נטל השכנוע כי אין חוב מונח לפתחו של הנתבע בתביעה שטרית, הוגשה "כרטסת- החוב" כ"רשומה מוסדית" וכי הנתבע הודה ב"קיומו של החוב".

דיון והכרעה

23. כאשר נתבע כופר בחתימתו על מסמך על התובע להראות כי החתימה על גבי המסמך היא אומנם חתימת הנתבע. כלל זה נובע מכך שנטל השכנוע להוכחת כל מרכיבי התביעה מוטל על התובע (ע"א 5293/90 בנק הפועלים נ' שאול רחמים בע"מ, פ"ד מז(3), 244, 261).
24. לפיכך, מוטל על התובעת כאן להוכיח שהחתימה הנחזית להיות של הנתבע על השטר נשוא המחלוקת היא אכן חתימתו. בעניין **בנק הפועלים** נמנו שלוש דרכים עיקריות שבהן ניתן להוכיח כי חתימה כלשהי היא חתימתו של פלוני. האחת, באמצעות עדות ישירה. השניה, באמצעות השוואת החתימה השניה במחלוקת לחתימה הידועה כאמיתית. השלישית, על ידי עדותו של מי שמכיר היטב את כתב היד, או החתימה, השנויים במחלוקת.
25. במחלוקת בתיק זה, התובעת ניסתה לעמוד בנטל השכנוע, באמצעות עדותו של מר לוי לפיה הנתבע חתם לפניו ובאמצעות חוות דעת של מומחה לכתב יד, דהיינו, לפי הדרך הראשונה והשניה.
26. באשר לדרך הראשונה – אל מול עדותו של מר לוי, לפיה חתימת הנתבע נעשתה בנוכחותו, עומדת הכחשתו של הנתבע, כלומר גרסה מול גרסה.
27. באשר לדרך השניה – התובעת הגישה חוות דעת לפיה למרות שגם בעין בלתי מקצועית ניתן לראות שאין זהות בין החתימה של הנתבע על מסמכים הידועים כחתימתו לבין החתימה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

- הנחזית להיות חתימתו, ההבדל נעוץ בכך שהנתבע ביצע זיוף עצמי. הנתבע העמיד חוות דעת נגדית ששוללת מסקנת המומחית מטעם התובעת.
28. אשר על כן, בית המשפט מינה מומחית מטעמו, גב' פנינה אריאלי. בניגוד לנטען בסיכומי התובעת, המומחית לא קבעה כי קיימת **סבירות גבוהה** לכך שהנתבע חתם על השטר, אלא קבעה כי קיימת **סבירות** בלבד. יצוין שבין חמש מדרגות הנוסחים הניתנות להתייחסות לחיוב, או לשלילה, שמנתה המומחית מטעם בימ"ש במדרג הנוסחים, שצורף לחוות דעתה, אפשרות זו נמצאת בדיוק בתווך בין "**וודאות מוחלטת**" ו"**סבירות גבוהה**" (אפשרויות 1 ו-2) לבין "**קיימות אינדיקציות ל...**" ו"**אין מסקנה החלטית (מצב שקול)**" (אפשרויות 4 ו-5).
29. לנוכח הגרסאות הסותרות ודרגת חוזק המסקנה אליה הגיעה המומחית מטעם בית המשפט, ובשים לב שמסקנה כי פלוני זייף את חתימתו מורכבת יותר מאשר המסקנה כי פלוני הוא זה שחתם על מסמך, בית המשפט בחן בתום שמיעת עדי התובעת וחקירת המומחית מטעם בית המשפט, דרך נוספת והיא בדיקת איכון כפי שיפורט בהמשך.
30. התובעת טוענת כי רק במקרים "**חריגים זחריגים**" על בית המשפט לסטות מחוות דעת של מומחה מטעמו ודין החלת טענה זו על הנסיבות כאן להידחות מהטעמים שלהלן.
31. ראשית, בית המשפט מסכים כי ראוי להעדיף את חוות דעת המומחה מטעם בית המשפט, אולם בית המשפט אינו חייב לאמץ את מסקנות חוות הדעת שמינה וסמכות ההכרעה לעולם נשארת בידי בית משפט. לעניין זה ראה ת.א. 26069-03-12 **נרקיס נ' דודאי** (נבו) שם מפנה כב' השופט אטדגי לפסיקה בעניין זה על בסיסה החליט שלא לאמץ חוות הדעת של המומחה שהוא עצמו מינה שכן המומחה מטעם בימ"ש לא ייחס למסקנתו חוזק רב בשונה מהמומחים האחרים שהגישו חוות דעתם בתיק.
32. אילו המומחית מטעם בית המשפט הייתה מגיעה למסקנה אותה הייתה מדרגת בחוזקה גבוהה, ייתכן שבית המשפט היה מסתפק בכך ואף מאמץ את חוות דעתה, ללא צורך בבדיקת איכון.
33. אולם, מרגע שהתברר שהמומחית מטעם בית משפט בהגינות ובמקצועיות דרגה את המסקנה אליה הגיעה כ"**סבירות**" בלבד, בית המשפט מצא לאחוז באמצעים נוספים.
34. מכיוון שהמסקנה דורגה כסבירה בלבד, אין לשלול את האפשרות שגם המסקנה כי הנתבע לא חתם הינה סבירה. אילולא ממצאי האיכון, די היה בחוות הדעת כדי להטות את הכף

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

לטובת התובעת במאזן ההסתברות. אולם, כפי שיפורט בהמשך, לנוכח ממצאי האיכון, בימ"ש מעדיף המסקנה הנוספת שהינה סבירה, לפיה, הנתבע לא חתם על השטר בשים לב שנטל השכנוע בטענה כי פלוני חתם על שטר רובצת לפתחו של אוחו השטר.

35. למעלה מן הדרוש, יצוין כי גם חוזק המסקנה בחוות הדעת של הגב' קדוש אינו גבוה במיוחד כנטען על ידי התובעת. מעיון בעמ' 3 של חוות דעתה, עולה כי מתוך 9 אפשרויות במדרג יורד, האפשרות שאין זיוף הינה השלישית מהסוף. מכיון שבזיוף עצמי עסקינן, לכאורה היה מקום להתאים את הטבלה שעוסקת בטענת זיוף רגילה לסוג הטענה כאן. אולם, גם אם נתעלם מכך, וניישם את דרגות חוזק המסקנה באופן הפוך, אין בכך כדי לסייע לתובעת. חוזק המסקנה אליה הגיעה הגב' קדוש מסווג כשלישי בדירוג, מבחינת המסקנה הרצויה לתובעת, דהיינו מתחת לסבירות גבוהה שאין זיוף וזיהוי מוחלט. מכאן שעדיין אפשר שאין זיוף והנתבע הוא זה שחתם כטענת התובעת, אם כי זיין את חתימתו, ואפשר שיש זיוף כטענת הנתבע. יצוין שהתובעת עצמה מצאה לצטט בסיכומי התשובה מעדות המומחית מטעמה **"ולכן נקטתי במשנה זהירות וקבעתי רמת סבירות אפשרית ולא גבוהה"**.

36. המורכבות היחסית של התאמת חוות הדעת הרגילה הנדרשת ממומחה לכתב יד לטענה לזיוף עצמי כמפורט לעיל, מדברת בעד עצמה וכך גם דבריה של המומחית מטעם התובעת שצוטטו לעיל.

37. הנתבע העמיד חוות דעת מטעמו לפיה החתימה, אינה חתימתו, אולם בית המשפט מקבל את ההסתיוגויות של התובעת לגבי פגמים שנפלו באופן הגשת חוות הדעת ומסימני השאלה שעלו במהלך חקירת המומחה. אולם, בימ"ש מוצא להעיר שהכינויים המעליבים שהוטחו במר חגג בסיכומי התובעת חרגו מביקורת עניינית על מומחה ותיק וניתן היה להגיע לאותה תוצאה גם ללא הביטויים המעליבים.

38. התובעת טענה בסיכומיה כי מר חגג הסכים **"עם קביעה קרדינלית נוספת של המומחית בתיק, הנצבת ביסוד טענת הזיוף העצמי, כי: לנתבע מטווה וראציות רחב ומפוצל (הקווים במקור – ע.ה.)"**. אולם מימד זה באופן חתימת הנתבע הוא שכנראה יצר את הקושי לפני המומחים שהגישו חו"ד בתיק לייחס למסקנותיהם חוזק גבוה יותר ועל בימ"ש להביא בחשבון קושי זה.

39. התובעת קבעה בסיכומיה לעניין סוגיית חוות הדעת שהוגשו כי לא התגלו כל סימנים של הססנות בחתימה, ושמדובר בחתימה שוטפת ולכן **"המשמעות הינה ברורה והיא נותנת חיזוק חד משמעי לטענות התובעת (הקו במקור – ע.ה.)"**. אולם, משאלות לב התובעת לחוד,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

וחוזק מסקנת חו"ד של המומחית מטעם בימ"ש לחוד, וזאת כאמור בהגינותה ובמקצועיותה לא קבעה כי הדברים ברורים ומצב הדברים חד משמעי כביכול.

40. התובעת זקפה לחובתו של הנתבע את סירובו לשתף פעולה עם המומחית מטעמה. כמו כן, טענה כי עדותו "האומללה" של הנתבע בחקירתו מחזקת באופן חד משמעי את טענותיה וזאת לאחר שניסה לחמוק בכל אמתלה אפשרית מחקירה זו. התובעת טענה כי עסקינן בנתבע שערב לפחות שלוש פעמים בעבר לשטרי חוב דומים לטובת חברות שאחיו הוא המנכ"ל והבעלים שלהן וכי הוא עצמו שימש בהם בתפקיד בכיר מאוד. לכן, טענה, מבין שתי האפשרויות, האחת שהוא חתם כערב והשנייה כי מאן דהוא ביצע עבירה פלילית חמורה וזיין את חתימת הנתבע, והאפשרות הראשונה יותר סבירה. כמו כן נטען כי אין לקבל האפשרות השנייה כסבירה, שכן אם הסכים בעבר לחתום כערב, מדוע מאן דהוא נזקק בכלל לצורך לזיין חתימה במקום לקבל את חתימת הנתבע.

41. בנוסף לאמור לעיל, התובעת הפנתה לקטעים אותם כינתה "מביכים ביותר" בעדותו וטענה כי "הנתבע לא אישר אמיתות חתימותיו האותנטיות כאשר אלה הוצגו בפניו". התובעת אכן נקטה במהלך חקירת הנתבע בתרגיל מוכר במסגרתו מציגים לעד צילום של חתימה בלבד במנותק מהסובב אותה, כך שהעד אינו יודע מה הוא המסמך שבו הופיעה החתימה. כאשר עד קובע נחרצות שחתימה שלו שמוצגת לו באופן זה, אינה שלו, הדבר מערער באופן מהותי את מהימנותו. כאשר הוצגו לפני העד חתימות באופן מבודד מהקשרם, הוא היסס ואין הדבר מפתיע בהכרח, בשים לב למסקנת המומחים כי לנתבע מטווח וריאציות נרחב ומפוצל. מכאן שבימ"ש מסכים עם טענת הנתבע כי תרגיל החקירה לא הניב את התוצאות המקוות.

42. התובעת תארה בסיכומיה הביטויים "לא יודע", "לא זוכר" ו-"לא בטוח" (על הטיותיהם) שעברו כחוט השני בעדות הנתבע, כדבריה. התובעת גם טענה ובצדק שהנתבע קומם עליו גם את בית המשפט כשניסה להתחמק מלהשיב האם לאחיו חלק ב"זיוף" הנטען. התובעת טענה כי לנתבע זיכרון מאוד סלקטיבי, עדותו מניפולטיבית, הססנית ובלתי אמינה בעליל וכי המשמעות המשפטית של ניסיונות ההסתרה והעמימות המכוונת שיצר הנתבע, בקשר עם חלקו של אחיו במסכת, מטילה עליו את מלוא האחריות, בין אם חתימתו זויפה (מה שלדעת התובעת לא סביר כלל), ובין אם לאו. לעניין האפשרות השנייה שהתובעת עצמה הביאה בחשבון, שחתימת הנתבע זויפה והנתבע יודע היטב מי הזיין, בימ"ש כלל לא משוכנע כי אפשרות זו אינה סבירה כטענת התובעת. להפך, התנהגותו והתנהגות האח באולם בימ"ש מלמדות שאפשרות זו סבירה ביותר. אולם, כאן המקום להדגיש שהתובעת בחרה וסיבותיה עמה, שלא לכלול בכתב התביעה הטענה כי הנתבע חב מכח הרשאה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

43. לא זו אף זו, התובעת עצמה מצאה בסיכומיה לציין כי האח נכח באולם ובאופן חמור, כטענתה, רמז לעד תשובות שונות. אם הנתבע חתם על השטר, מדוע שהאח יתנהל בצורה כה משונה? התובעת טוענת כי הימנעות הנתבע מלהעיד את האח כמוה כהודאה שאילו האח היה מעיד, עדותו הייתה פועלת לחובת הנתבע, ותומכת בגרסת התובעת. אכן, יתכן שאם הממצאים בתיק היו מסתכמים בחוות הדעת ובעדותו היחידה של הנתבע, די היה בכל אלה כדי להטות הכף על פי מאזן ההסתברות לטובת התובעת. אולם לפני בימ"ש הובאו ראיות נוספות כפי שיפורט כעת.
44. מארג הראיות שהתובעת טוענת כי פועל לטובתה כולל כאמור את חוות הדעת, העדות הבעייתית של הנתבע עצמו ואת עדות העד מטעמה מר לוי שהצהיר כי הנתבע חתם לפניו. אלא שכאן נפל פגם מהותי בטיעוני התובעת. **דווקא עדות מר לוי, יצרה קושי בגרסת התובעת.**
45. התובעת טענה כי להבדיל מעדות הנתבע, עדות מר אודי לוי, שלגרסת התובעת, הנתבע חתם בפניו, היתה עדות קוהרנטית ואמינה מאוד. התובעת הזכירה שהוא העיד בעדות ראשית, תחת הגשת תצהיר "המנוסח, לרוב, בשום – שכל ובסיוע פרקליטים". התובעת טענה כי עדותו של מר לוי תואמת את מסקנות המומחיות מטעם בית המשפט ומטעם התובעת בהתאמה, כי תחילה חתם הנתבע ולאחר מכן האח. כמו כן נטען כי הוא מילא את פרטי שני הערבים הראשונים (פזית והנתבע) בכתב ידו – "ללמדך שלא ניסה להרחיק עצמו מטענת הזיוף". עוד נטען, כי "בהגינותו" הוא "לא שולל את ההשערה שאצל התובעת ראו בו שעיר לעזאזל 'בגלל זה' (כלומר המסכת דגן), ולכן הודה (חרף המבוכה שבדבר) כי אפשר שעבודתו אצל התובעת הסתיימה בשל כך. (המרכאות במקור – ע.ה.)." כפי שיצויין בהמשך, ההודאה "המביכה" הנזכרת, פועלת דווקא לחובת התובעת.
46. לדעת התובעת, חשוב אף מכל האמור לעיל, כי "אין חולק כי עדות לוי חפה מאינטרסים. לוי, כזכור, אינו עובדת אצל הנתבעת או בעל מניות בה ואף לא ביחסים עסקיים עמה מזה שנים, ומכאן שהוא אדיש לתוצאות ההליך" (ההדגשה והקו במקור – ע.ה.). טענה זו אינה נכונה. בתא"מ 13-10-14842 עוף ירושלים מהדרין נ' מסיקה נטען ע"י הנתבעת כי עובד התובעת הציע לבעלה לחתום במקומה, טענה שנראתה על פניה תמוהה. בשונה מהנסיבות בעניין עוף ירושלים, טענה זו לא עלתה כאן, ואם מר לוי הסכים כי אחר יחתום במקום הנתבע, או שהסכים כי הנתבע יחתום שלא בפניו, הרי התרשל בתפקידו. מכאן שלמר לוי עניין ברור לדבוק בגרסה לפיה הנתבע חתם לפניו ויתכן מאוד שהתובעת שחשדה במר לוי בעבר כי אכן התרשל בהחתמת הנתבע, פיטרה אותו על רקע רשלנות זו. כאן המקום לציין שהתובעת בחרה שלא לציין בתצהיר מטעמה כי פיטרה מר לוי, או להסביר בסיכומיה מדוע עניין זה עלה לראשונה בחקירתו. כאמור לעיל, בימ"ש זוקף עניין זה לחובת התובעת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

47. עוד נטען ע"י התובעת, כי לא הוגשה תלונה במשטרה נגד לוי, ואף לא נגד כל גורם אחר, ומכאן ש"**הנתבע אינו עומד מאחורי טענת הזיוף** (ההדגשה והקו במקור – ע.ה.). בעניין זה, לנוכח מעורבתו של האח בהליכים, בימ"ש התרשם כי לנתבע הייתה סיבה, גם אם לא ראויה, לא להגיש תלונה ככל שהוא יודע שאדם קרוב אליו מאד הוא שחתם במקומו. אולם, כאמור לעיל, התובעת בחרה שלא לתבוע מכח הרשאה.

48. עוד טענה התובעת, כי קבלת טענת הנתבע תוביל לכך שאחת האפשרויות הסבירות הינה שמי שזייף את חתימת הנתבע הוא לוי בעצמו ו"אין צורך לומר כי הטלת דופי שכזה בעד שהינו צד חיצוני לעניין, הינה קשה כשלעצמה והיא קשה שבעתיים, נוכח כל מארג הראיות עליו הצבענו לעיל". אין לקבל טענה זו, שכן כפי שצוין קודם לכן, יתכן ומר לוי התרשל וקיבל לידיו שטר החוב כאשר מופיעה עליו חתימה שנטען לפניו כי זאת חתימת הנתבע, אך בפועל הנתבע לא חתם בפניו.

49. הסיבה שדווקא עדות מר לוי עומדת לתובעת לרועץ, היא עדותו כי השטר נחתם ע"י הנתבע בפניו במועד שצוין בשטר בשעת צהרים בגני התערוכה. ראה בעמ' 54 פרוטוקול הדיון מיום 16.6.16 בשורה 1:

"כ' השופט הדר: זאת אומרת אם אנחנו נוציא אכון של מספר הטלפון הנייד שלך. אני אראה אותך במשרדים שם במשרדים בצהריים ב-16.9?
העד מר לוי: בשעות הצהרים, כן".

50. כתוצאה מעדות זאת בה הצביע העד על מקום וזמן, בימ"ש יזם בדיקת איכון של מכשירי הטלפון הניידים של מר לוי ושל הנתבע. תוצאות האיכון מלמדות שעדותו של מר לוי אינה תואמת ראיות חיצוניות.

51. העובדה שבית המשפט יזם את הבדיקה במהלך שמיעת הראיות מסירה לכאורה את החשש שהיה עולה, אילו הנתבע היה מציג ממצאי בדיקת איכון מיוזמתו. שכן, במקרה שבו הנתבע היה יוזם הבדיקה, ניתן היה לחשוד כי תכנן מלכתחילה מצב דברים בו הטלפון הנייד שלו יוחזק על ידי אחר במקום אחר, שעה שהוא היה במקום ובמועד שבו בוצעה החתימה. ההתייחסות לתכסיסנות אפשרית חשובה שכן התובעת מייחסת לנתבע תכוסם וערמומיות. כמו כן, יצוין שכל צד פנה בנפרד אל חברת הטלפון הנייד שהעניקה שרותים למכשיר הטלפון הנוגע לעניין מטעמו, וביקש בעצמו, וקיבל בעצמו, הדוחות. למותר לציין שלחברת פרטנר שסיפקה שני הדוחות אין עניין במחלוקת, ויש לה מחלקה מיוחדת שמעניקה דוחות איכון.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

52. מתוצאות ממצאי האיכון התברר שבתאריך שציין העד מטעם התובעת בשטר החוב, הוא לא היה במשרדי התובעת במשרדים שמעל תחנת הדלק שמול גני התערוכה בתל אביב. להלן הממצאים.

53. ראשית וקודם לכל, חברת פרטנר ציינה בדף הלוואי (סעיף 3 למכתב) כי בין המועדים 13.9 לבין 19.9 הטלפון הנייד של מר לוי כלל לא אוכן בגני התערוכה. ביום שבו העיד מר לוי כי החתים הנתבע, דהינו, 16.9, המכשיר אוכן בלילה בביתו בחולון, לאחר מכן ברשל"צ, ביפו, בחולון, בבת ים, ביפו, והמקום הצפוני ביותר בו אוכן המכשיר, הוא אזור רחוב יצחק שדה בדרום תל אביב ובית הדר בשעה 12:44. לאחר מכן, המכשיר אוכן בשוהם שנמצאת דרום מזרחית לתל אביב (ומזרחית לנתב"ג) בשעה 13:12. לאחר מכן ישנם איכונים תכופים באזור שוהם עד השעה 18:12.

54. אשר על כן, גם אם התובעת טוענת שלא ניתן לשלול זאת, לא מתקבל על הדעת שלאחר השעה 12:44 מר לוי הצליח להגיע מדרום תל אביב לצפון תל אביב לגני התערוכה, להחנות, לעלות למשרד, לנהל שיחה עם הנתבע לגבי בת זוגו (ראה דבריו של העד בעמ' 52 שורה 2 בפרוטוקול הישיבה מיום 16.6.16) ולהספיק להגיע בשעה 13:12 לשוהם הנמצאת מזרחית לנתב"ג. מכאן שבסבירות גבוהה מאד, אם לא ודאית, מר לוי לא היה ביום 16.9 בצהריים ליד גני התערוכה בתל אביב.

55. אם לא די בכך, גם תוצאות האיכון של מכשיר הטלפון של הנתבע שוללות גרסת מר לוי. לפי עמ' 8 לדו"ח האיכון עד שעות הבקר, הנתבע שוהה ברח' ירמיהו בצפון תל אביב. הוא מגיע בבקר לחניון רפידיים הנמצא סמוך למשרד בגני התערוכה, ושוהה שם לפחות עד 11:00 ובשעה 13:40 המכשיר שלו אוכן במתחם הבורסה ברמת גן, לאחר מכן בחולון בשעה 14:52 ואף לאחר מכן באיכונים תכופים עד השעה 16:00 עת אוכן שוב במתחם הבורסה ברמת גן. לאחר מכן אוכן שוב בשעות הערב עד הבקר שלמחרת ברח' ירמיהו צפון תל אביב באותה כתובת בה אוכן בלילה שקדם באיכונים תכופים. ממצאים אלה, מחזקים המסקנה החד משמעית שמר לוי והנתבע לא נפגשו ביום 16.9 בצהריים.

56. התובעת ששמה כל יתרה בכתב התביעה על הטענה כי הנתבע חתם על השטר, להבדיל מנתן הרשאתו לחתימה, פתחה במסגרת הסיכומים, ובאיחור רב, במתקפה רבתי על דוחו"ת האיכון. התובעת טענה כי אין להעדיף אותם על פני הראיות האחרות וכי תראה לבית המשפט כי "פלטי האיכון כלל לא סותרים את המסקנה המתקבלת מכל האמור לעיל, אלא ההיפך". בימ"ש לא מצא כי התובעת הצליחה ליישב הקושי שנוצר כמפורט להלן.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

57. התובעת טענה כי יש ספק רב האם פלטי האיכון קבילים בנסיבות העניין, שכן לא הוגשו לתיק באמצעות עד כלשהו ויסודם ביוזמת בית המשפט. מדוע אם כן, לא טענה זאת מיד כאשר בימ"ש הציע לבצע הבדיקה. המסקנה היא כי התובעת שמרה טענותיה הדיוניות ליום סגריר, דהינו, **לאחר שתעיין בתוצאות**.
58. טענה דיונית נוספת שהועלתה, שצריך היה לפחות עדות מומחה שיעיד על קיום התנאים הקבועים בפקודת הראיות ולכן משקל הפלטים מוגבל ביותר. גם טענה זו הועלתה לראשונה בסיכומים. יצוין שממצאי האיכון של מר לוי הוצגו בישיבה בחודש **יולי**, אולם רק בסוף ישיבת שמיעת הראיות בחודש **נובמבר**, נזכרה התובעת לבקש לראשונה בעל פה להגיש חוו"ד של מומחה מטעמה. בימ"ש הביע פליאה על העיתוי, אך לא שלל האפשרות וקצב לתובעת פרק זמן להגשת בקשה בכתב להגשת חוו"ד.
59. אולם, **התובעת שינתה דעתה** והודיעה במסגרת פרק הזמן שקצב לה בימ"ש להגיש בקשה מתאימה, כי מוותרת על הבקשה. מכאן שכל הטענות השונות להדגמת העדר אמינות ממצאי איכון אינן מבוססות, והועלו בדיעבד לאחר שהתקבלו תוצאות מאכזבות מבחינת התובעת. הטענות הועלו באיחור רב תוך זניחת כל ניסיון לתקוף הממצאים לגופם לרבות על דרך הגשת חוו"ד.
60. לעניין זה יצויין, **שהדין צועד לצד התפתחות הטכנולוגיה והמדע**. כפי שהדי.אנ.איי הפך במהלך שנות התשעים של המאה הקודמת לראיה מרכזית, כך גם הטלפונים הניידים תרמו לדיני הראיות את היכולת לאתר מקום מכשיר הטלפון הנייד בדיוק יחסית גבוה. לעניין זה, פרט לפסיקה הרבה שהעמיד הנתבע בסיכומיו, ראה ע"פ 10049/08 **רתאב נ' מ"י** שם עושה בימ"ש העליון שימוש בממצאי איכון בדיני נפשות ומכאן קל וחומר להכרעה בדיני ממונות במסגרת מחלוקת אזרחית.
61. התובעת הוסיפה וטענה כי גם אם היה באזור שדרות רוקח בתל-אביב בשעות הבוקר עד השעה 11:12, וכי בהעדר נתון סותר סביר להניח ששהה שם עד שעה 12:30. לטענת התובעת, באותו מועד ושעה, מר לוי היה **"במרחק מינימלי (כ-4 ק"מ) ולכן אין לשלול כי בין 11:35 לבין 11:54 היה באפשרותו לנסוע מרחק קצר בין 4 ק"מ להשלמת ההחתמה"**. כאמור לעיל, הטענה **שבתשע עשרה דקות** מר לוי הצליח להגיע מדרום תל אביב, לחלוף על פני כל הרמזורים של תל אביב ללא עצירה לגני התערוכה בצפון תל אביב, להחנות, לשוחח עם הנתבע, להחתים גם את אחיו ולחזור שוב, על פני כל הרמזורים בדרך, ללא עצירה, כדי להגיע בשעה 11:54 **לדרום תל אביב**, היא בלתי סבירה בעליל. אילו התובעת סברה שיש בה ממש,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

ודאי הייתה עומדת על ביצוע ניסוי להוכחת טענה זו בשעת צהריים, אך גם בעניין זה, הסתפקה בהעלאתה של הטענה עלי כתב ותו לא.

62. מכיוון שכנראה גם התובעת מודעת לקלישות טענה זו, היא טענה לראשונה בסיכומיה, ובניגוד לעדות מר לוי, כי הפגישה התקיימה במועד אחר. אולם, העד, כאמור לעיל, גרס אחרת ועמד על כך שהפגישה התקיימה דווקא ביום 16.9 בצהריים. כמו כן, נראה תמוה ביותר שמר לוי שעל פי דו"ח האיכון מרבה לשוחח בטלפון הנייד, **נמנע מכל שימוש במכשיר הטלפון הנייד דווקא** כאשר נסע אל משרדי עושות השטר, שהה שם לא מעט זמן והמשיך משם ליעד אחר. זאת, מכיוון שלא אוכן כלל באזור גני התערוכה במסגרת הזמנים שכללה מספר ימים לפני ואחרי 16.9.

63. **כמו כן, התובעת לא רשאית להחזיק בחבל משני קצותיו.** מצד אחד, לתאר את העד מטעמה כמהימן בהתבסס על עדותו. מצד שני, כאשר עדות זו לגבי עניין מהותי, דהיינו המועד בו בוצעה ההחתמה, אינה מתאימה לראיות חיצוניות, להתבסס על גרסה חדשה **שאינה תואמת את עדותו**, לפיה החתימה הייתה במועד אחר.

64. החלטת התובעת, וסיבותיה עמה, להימנע מסתירת ממצאי האיכון והסתפקות בהעלאת טענות לעניין משקל וקבילות פועלת לחובתה, שכן ייתכן ויודעת היא שאילו הייתה מנסה לסתור את ממצאי האיכון, התוצאה הייתה כי ניסיונות אלה היו נדחים.

65. מכיוון שנטל הבאת הראיות והשכנוע חל על התובעת, מרגע שבחרה שלא להעמיד מומחה מטעמה, או לחקור את מי שהכינו את ממצאי האיכון, כאמור לעיל, כאשר בית המשפט יזם הפקתם דוחו"ת האיכון ולא הנתבע, אין לה, אלא להלין על עצמה.

66. התוצאה המתקבלת לנוכח העובדה שהתובעת בחרה שלא לסתור את ממצאי האיכון, למרות שבית המשפט היה מוכן להתיר לה זאת, היא כי אין סיבה שלא לקבל את ממצאי האיכון כפשוטם ולקבוע שהעד מטעם התובעת, בניגוד לעדותו, לא פגש בנתבע במועד שצייין.

67. ממצאי האיכון הם בבחינת ראיה חיצונית. הראיה החיצונית עומדת בסתירה למרכיב חשוב בעדות העד מטעם התובעת. התובעת ממילא מתמודדת עם מצב מורכב, בו היא אמורה להוכיח שההבדל בין חתימת הנתבע על השטר נשוא התובענה לבין חתימות אחרות שלו על שטרות, נובע מזיוף עצמי. **כל אלה מובילים למסקנה שהיא לא עמדה בנטל השכנוע והבאת הראיות כי הנתבע חתם על השטר.**

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

68. כאמור לעיל, בית המשפט מסכים עם התיאור של התובעת לגבי עדות הנתבע. ייתכן וככל שהתובעת הייתה מבססת את התביעה השטרית הן על הטענה שהנתבע חתם והן על הטענה, כי אם לא הוא חתם, הוא הרשה לאחר לחתום במקומו, היה מקום להסיק מעדותו כי הוא יודע מי חתם ומסיבות השמורות עמו ממלא פיו מים.
69. אולם, התובעת, חברה גדולה שעובדת מול לקוחות רבים, וכבשגרה מחתימה אותם על שטרי חוב, הסתפקה בטענה אחת לפיה הנתבע הוא שחתם. מחדלה לטעון בכתב התביעה כי הנתבע הרשה לאחרים מראש, או בדיעבד, לחתום בשמו, עומד לה לרועץ עד כדי דחיית התביעה השטרית וכך בימ"ש קובע.
70. לכאורה, די היה בכל אלה, כדי לדחות התביעה. אולם יתכן וגם אם בימ"ש היה משתכנע כי הנתבע חתם על השטר, ולא היא, עדיין עומדת לנתבע טענת הכחשת החוב. אמנם, על פי דיני השטרות על החותם על השטר לבסס הטענה להעדר חוב, אולם, בנסיבות העניין, התובעת כשלה גם בעניין זה.
71. הנתבע חתם כערב לסכום שטרם גובש במועד החתימה הנטען. יש להבחין בין חבות על פי עסקה בודדת, או כאשר סכום השטר מופיע בשטר במועד החתימה, לבין הנסיבות דכאן. בשים לב לסכום העתק של השטר, שאמור לשקף חוב שנוצר עקב התנהלות כספית ממושכת על פני תקופה ארוכה, היה על התובעת, חברה עסקית גדולה, להעמיד, לפחות ראשית ראייה לחוב, כגון כרטיס מלאה. התובעת וסיבותיה עמה, הגישה מסמך אותו כינתה "כרטיס", אך בפועל היה קובץ יתרות סופיות. מצד אחד, עד התובעת, מר שוחט העיד בעמ' 40 לפרוטוקול הדיון מיום 16.6.16 כי "אין לו את הנתונים". מצד שני טען שיש לו "גם את הכרטיס כאן, עם כל התנועות". מדוע אם כן, לא צורפה הכרטיס עם כל התנועות לתצהיר? לתובעת פתרונים. לא היה הסבר למחדל זה והעד אף אישר שחלק מהחוב נגבה.
72. התובעת התייחסה לעניין הוכחת גובה הסכום רק בסיכומי התשובה וטענה, כאמור לעיל, שהנתבע הודה בחוב. מעיון בציטוט דברי הנתבע בסיכומי התובעת עולה כי הנתבע מודה שיש "איזה שהוא חוב", אך לא מודה בסכום שמולא בשטר.
73. אם כן, גם מסיבה זו, דין התביעה להדחות.
74. לעניין סוגיית ההוצאות, בימ"ש מביא בחשבון את התרשמותו כי הנתבע, גם אם לא הוכח כי חתם על השטר, יודע היטב מי חתם עליו. לכן, לא מצא להגיש תלונה למשטרה, לא העיד את

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 9051-11-14 נגה גלידות שותפות מוגבלת נ' נחום

אחיו, עשה כל מאמץ כדי להימנע מהתייצבות לדיון ועדותו בנוכחות אחיו, רק חיזקה התרשמות זאת. אשר על כן, כל צד ישא בהוצאותיו.

75. כמו כן, מורה על השבת הפיקדון שהפקידה התובעת להבטחת התייצבות הנתבע לעדותו.

ניתן היום, י"ג שבט תשע"ז, 09 פברואר 2017, בהעדר הצדדים.

עדי הדר, שופט